

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Windenergie op Zee

Voorlopig toetsingsadvies over het milieueffectrapport

24 maart 2014 / rapportnummer 2775-78

1. Oordeel over het MER

In het Nationaal Waterplan (NWP) 2009–2015 zijn twee windenergiegebieden aangewezen (Borssele en IJmuiden Ver) en twee zoekgebieden aangemerkt, te weten Hollandse Kust (HK) en Ten Noorden van de Waddeneilanden (TNW). Met de Rijksstructuurvisie Windenergie op Zee (RSV–WoZ) worden binnen laatstgenoemde zoekgebieden specifieke gebieden voor windenergie aangewezen.¹ Ter voorbereiding op de RSV–WoZ heeft het Rijk plan–milieueffectrapporten (plan–MER'en) laten opstellen voor zowel HK als TNW. De voorgenomen activiteiten kunnen gevolgen hebben voor natuur en scheepvaartveiligheid. Deze gevolgen komen aan bod in Passende beoordelingen, respectievelijk scheepvaartveiligheidsrapportages, die deel uitmaken van beide MER'en.

De Commissie voor de milieueffectrapportage² is van oordeel dat in beide MER'en en bijbehorende documenten nog niet alle essentiële informatie aanwezig is om een besluit te nemen over de RSV–WoZ waarin het milieubelang voldoende kan worden meegewogen.³ De tekortkomingen hebben betrekking op:

- het ontbreken van inzicht in de consequenties van een aantal voor het Noordzeegebied belangrijke richtlijnen, verdragen en beleidsregels;
- de bepaling en beoordeling van de (cumulatieve) gevolgen voor de natuur en, in relatie hiermee, de toepassing van het voorzorgbeginsel;
- het ontbreken van informatie over de optimale ruimtelijke invulling van en binnen de aangewezen gebieden;
- de beschrijving van de T₀–situatie voor de scheepvaartveiligheid binnen de gebieden en daarmee de beoordeling van de varianten op dit aspect.

De Commissie heeft tijdens het opstellen van haar advies kennis genomen van het ontwerp–wetsvoorstel windenergie op zee. Omdat consultatie van belanghebbenden en parlementaire behandeling nog moet plaatsvinden heeft de Commissie haar beoordeling gebaseerd op vigerende wetgeving en het vigerende beleid.

Herziening NWP

De RSV–WoZ wijst binnen de gebieden HK en TNW specifieke gebieden voor windenergie aan conform de zoekopdracht uit het NWP 2009–2015. Vanuit dit uitgangspunt geeft het MER geen nadere onderbouwing van de keuze voor en begrenzing van de gebieden HK en TNW. De Commissie constateert dat er nog geen inzicht bestaat in de vanuit kosteneffectiviteit en natuur– en milieuoogpunt meest geschikte (combinatie van) windenergiegebieden op het gehele Nederlands Continentaal Plat (NCP). De Commissie adviseert dit voor de komende herziening van het NWP alsnog in beeld te brengen. Beschouw daarbij de eventuele aanleg

¹ De inrichting van de windparken wordt nog niet vastgelegd. Dat is pas aan de orde als er sprake is van een concreet initiatief door een private partij.

² Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via commissiemer.nl onder 'Advisering' of door in het zoekvak het projectnummer in te geven.

³ De Commissie heeft haar beoordeling gebaseerd op vigerende wetgeving en het vigerend beleid.

van één of meerdere 'stopcontacten op zee'⁴ en de resultaten van de haalbaarheidsstudie naar windparken binnen de 12-mijlszone.

In hoofdstuk 2 is het oordeel van de Commissie nader toegelicht. In hoofdstuk 3 geeft de Commissie aanbevelingen voor de vervolgbesluitvorming.

2. Toelichting op het oordeel

2.1 Relatie met richtlijnen, verdragen en beleidsregels

In beide MER'en wordt niet volledig ingegaan op de relatie met een aantal voor het Noordzeegebied belangrijke Europese richtlijnen, internationale verdragen en nationale beleidsregels. Daardoor is niet uitgesloten dat deze onvoldoende worden nageleefd. De Commissie meent dat juist uit een MER voor een Rijksstructuurvisie zou moeten kunnen worden afgeleid dat deze richtlijnen en verdragen geen knelpunten bevatten voor de alternatievenontwikkeling en besluitvorming. Zo vraagt de Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM) de lidstaten na te denken over de consequenties van activiteiten op zee voor het mariene milieu. De regels die ASCOBANS stelt aan het voorkomen van significante verstoring van zeezoogdieren door geluid vragen om een cumulatieve benadering. Specifiek betreft het de consequenties van:

- de Kaderrichtlijn Mariene Strategie (2008/56/EG), EU-beleid voor bescherming en instandhouding van het Mariene milieu;⁵
- de OSPAR-Convention, een overkoepelend juridisch kader voor de bescherming van het mariene milieu in het noordoosten van de Atlantische Oceaan inclusief de Noordzee;
- ASCOBANS, een overeenkomst met het doel om in de Noordzee en aangrenzende zeeën een gunstige staat van instandhouding van kleine walvissen te bereiken en te behouden;⁶
- het afwegingskader Noordzee zoals genoemd in het Integraal Beheerplan Noordzee (IBN) 2015.⁷

De Commissie adviseert in een aanvulling op beide MER'en op globaal niveau, bijvoorbeeld door middel van een *quick scan*, de consequenties voor de besluitvorming van bovengenoemde richtlijnen, verdragen en beleidsregels aan te geven.

⁴ De aanleg van één of meerdere stopcontacten op zee zal de energieopbrengst kunnen verhogen doordat er minder transportverlies optreedt, en ook natuur- en milieueffecten kunnen verminderen doordat op grotere afstand van de kust windenergie gewonnen kan worden. Daarnaast zijn minder (vaak) doorsnijdingen van de kust nodig.

⁵ Bijvoorbeeld de gevolgen voor het behalen van de Goede Milieutoestand (GMT), descriptor 11: de toevoer van energie (waaronder onderwatergeluid) dient op dusdanig niveau te liggen dat deze geen schade berokkent aan het mariene milieu.

⁶ Zie ook de regels in de bijlage van deze overeenkomst die ingaan op het voorkomen van significante verstoring door o.a. geluid. ASCOBANS vloeit voort uit de Bonn-Convention over het behoud van (vooral bedreigde) trekkende diersoorten.

⁷ Het IBN 2015 (beleidsregel) is een directe uitwerking van het hoofdstuk Noordzee uit het NWP en de daarbij behorende Beleidsnota Noordzee die beide in 2010 van kracht zijn geworden.

2.2 Bepaling en beoordeling gevolgen voor de natuur

Kleine mantelmeeuw

In het MER en de Passende beoordeling⁸ van TNW is aan de hand van de berekende 'extra sterfte' een beoordeling gegeven van de gevolgen van het plan voor de instandhoudingsdoelstellingen van de kleine mantelmeeuw. Geconcludeerd wordt dat significante negatieve gevolgen kunnen worden uitgesloten omdat de additionele sterfte beneden de 1%-grens⁹ blijft. De Commissie acht deze conclusie om twee redenen onvoldoende navolgbaar. Bij de maximumvariant varieert de additionele sterfte tussen de 0,8% en 1,9%, waarbij de lagere waarde de meest betrouwbare modeluitkomst zou geven. De Commissie vindt dit onvoldoende gemotiveerd. Voorts bestaat ook bij een waarde net onder de 1% bestaat een reële kans dat deze grens in cumulatie overschreden wordt. Daar wordt in de Passende beoordeling bij TNW onterecht niet op ingegaan, behalve dat wordt aangegeven dat cumulatieve effecten mogelijk zijn.¹⁰

De Commissie adviseert in een aanvulling op beide MER'en te motiveren waarom is uitgesloten dat het plan, al dan niet in cumulatie, kan leiden tot significant negatieve effecten.

Visetende vogels van open zee

In de Passende beoordeling van HK¹¹ wordt gesteld dat negatieve effecten kunnen optreden op visetende vogels op open zee. Significant negatieve effecten worden niet verwacht. Deze verwachting wordt evenwel niet nader onderbouwd. Bij cumulatie¹² is aangegeven dat 'om significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen te voorkomen' een goede onderlinge afstemming in tijd en ruimte van belang is. Hierbij is onduidelijk of het gaat om gevolgen voor (toekomstige) Natura 2000-gebieden of voor de gunstige staat van instandhouding van betreffende soorten. De Commissie vraagt zich verder af *hoe* dit risico op significant negatieve effecten vermeden kan worden omdat het gaat om (permanente) effecten die in de exploitatiefase optreden¹³.

De Commissie adviseert in een aanvulling op beide MER'en te motiveren waarom is uitgesloten dat het plan, al dan niet in cumulatie, kan leiden tot significant negatieve effecten. Ga ook in op de relatie met de Bruine Bank (externe werking).

⁸ p 44-45.

⁹ Het ORNIS-comité van de Europese Commissie heeft als criterium geformuleerd dat een tol van <1% van de totale jaarlijkse sterfte van de betrokken populatie als maatstaf voor de bepaling van de toelaatbaarheid van bepaalde vormen van jacht kan worden gebruikt. Bij het ontbreken van een ander wetenschappelijk onderbouwd criterium kan dit criterium ook gehanteerd worden bij de beoordeling van de gevolgen van de ingeschatte aantallen vogelslachtoffers door windparken.

¹⁰ p 60.

¹¹ p 50-51.

¹² p 66.

¹³ Dit knelt speciaal in het geval van zeeoeten en alken, soorten die betrokken kunnen worden bij een eventueel voornemen om de Bruine Bank na 2015 aan te wijzen als Natura 2000-gebied in het kader van de Vogelrichtlijn. De Bruine Bank ligt juist ten westen van de maximumvariant van HK.

Trekvogels

In beide MER'en en Passende beoordelingen is een kwalitatieve beoordeling gegeven van de effecten op de staat van instandhouding van trekvogels. Geconcludeerd wordt dat significante effecten kunnen worden uitgesloten. De Commissie acht de stelling dat 'op populatieniveau het aantal aanvaringslachtoffers bij de halfjaarlijkse trek zal meevallen' echter niet gemotiveerd. Een orde-grootte inschatting van het (cumulatieve) aantal slachtoffers acht de Commissie van belang om de toelaatbaarheid van het aantal aanvaringslachtoffers te kunnen beoordelen¹⁴ en om eventueel voorwaarden te kunnen verbinden aan de te treffen (mitigerende) maatregelen.

De Commissie adviseert in een aanvulling op beide MER'en een inschatting te geven van het (cumulatieve) aantal aanvaringslachtoffers onder trekvogels met een indicatieve verdeling over soortgroepen.

Onderwaterleven

In beide MER'en en Passende beoordelingen wordt geconcludeerd dat door zorgvuldige spreiding van heiactiviteiten in ruimte en tijd en/of het beperken van het onderwatergeluid, dan wel toepassing van funderingen die geen heiactiviteiten vereisen, significante gevolgen voor het onderwaterleven uitgesloten kunnen worden. Onduidelijk daarbij is:

- welke effecten verwacht kunnen worden van het beperken van onderwatergeluid door het toepassen van mitigerende maatregelen (zoals bellenschermen, mantels, etc.);
- hoe de resultaten van monitoring van vislarven¹⁵ en de effecten op zeezoogdieren¹⁶ zijn vertaald bij de vaststelling van de heivrije periode;
- welke mate van verstoring door onderwatergeluid acceptabel wordt geacht in termen van bijvoorbeeld aantallen zeezoogdieren en/of expositieduur, en waarom.

Vanuit de gehanteerde beoordelingssystematiek waarbij er twee categorieën negatieve effecten zijn (- en --) is te verklaren dat de minimum- en maximumvariant vergelijkbaar scoren (beide --). Dit wekt de indruk dat het verschil in effect tussen de varianten gering is. De Commissie deelt die indruk niet. Zo zal in geval van heien de expositieduur van geluid evenredig toenemen met het aantal palen dat geheid wordt.

De Commissie adviseert om in aanvulling op beide MER'en te motiveren waarom is uitgesloten dat het plan, al dan niet in cumulatie, kan leiden tot significant negatieve effecten of afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van zeezoogdieren.

¹⁴ Werk daarbij met vuistregels van het gemiddeld aantal slachtoffers per turbine, met een verdeling over soortgroepen. In reeds verschenen MER'en voor windparken op zee is hier voldoende informatie over beschikbaar. Bij het beoordelen van de toelaatbaarheid van de additionele vogelsterfte ten opzichte van de natuurlijke sterfte wordt bij plannen voor windparken veelvuldig gebruik gemaakt van het zogenaamde 1%-criterium. Bij de beoordeling van gevolgen voor trekvogelpopulaties (flywaypopulaties of biogeografische populaties van vele miljoenen vogels) is het echter niet juist om individuele projecten aan het 1%-criterium te toetsen. De Commissie merkt op dat projecten afzonderlijk niet leiden tot overschrijding van het 1%-criterium van flywaypopulaties maar dat in cumulatie (bijvoorbeeld alle windparkinitiatieven in het Noordzeegebied tezamen) dit wel het geval kan zijn.

¹⁵ Van Damme, C.J.G., R. Hoek, D. Beare, L.J. Bolle, C. Bakker, E. van Barneveld, M. Lohman, E. Os-Koomen, P. Nijssen, I. Pennock & S. Tribuhl 2011. Shortlist Master plan Wind Monitoring fish eggs and larvae in the Southern North Sea: Final report Part A. IMARES Report number C098/11.

¹⁶ Bij zeehonden wordt verwezen naar 'zwangere vrouwtjes', maar onduidelijk is waarom dit een belangrijk argument is.

Beoordeling cumulatieve gevolgen en toepassing voorzorgbeginsel

Eerder in deze paragraaf is gewezen op risico's op cumulatieve gevolgen voor beschermde gebieden en/of soorten. De Commissie adviseert in relatie hiermee een toetsingskader te ontwikkelen voor de beoordeling van deze gevolgen. Geef aan hoe invulling gegeven wordt aan het voorzorgbeginsel:¹⁷

- formuleer voor kwetsbare beschermde soorten waaronder in ieder geval zeezoogdieren, op basis van een eerste indicatieve draagkrachtbepaling voor het Noordzeegebied, eenduidige criteria om te kunnen beoordelen of en onder welke voorwaarden heiactiviteiten acceptabel zijn en aantasting van natuurlijke kenmerken uitgesloten kunnen worden of wanneer naar andere funderingstechnieken uitgeweken moet worden;
- presenteer een monitoringsprogramma dat voldoende gevoelig is om veranderingen op populatieniveau tijdig te detecteren. Geef aan welke parameters gevolgd zullen worden en breng de 'monitoringcyclus' (waaronder informatiebehoefte en monitoringstrategie) op hoofdlijnen in beeld.¹⁸ Benoem eenduidig welke bron- en effectgerichte mitigerende maatregelen op voorhand genomen moeten worden en welke 'achter de hand' beschikbaar zijn en wanneer deze toegepast moeten worden.

De Commissie wijst er zekerheidshalve op dat uit de wetgeving volgt dat een plan in de zin van art. 19j Nb-wet 1998, zoals de RSV-WoZ, alleen doorgang kan vinden als de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast of de ADC-toets¹⁹ met succes wordt doorlopen.

De Commissie adviseert in een aanvulling op beide MER'en, met een detailniveau passend bij het abstractieniveau van de RSV-WoZ, de cumulatieve gevolgen op beschermde gebieden en soorten in beeld te brengen en te beoordelen, rekening houdend met de ecologische draagkracht en het Noordzeegebied en het voorzorgbeginsel. Zij geeft in overweging, indien aantasting van natuurlijke kenmerken niet op voorhand kan worden uitgesloten, in de aanvulling ook een aanzet voor de ADC-toets op te nemen.

2.3 Ruimtelijke invulling van en binnen aangewezen gebieden

De Commissie constateert dat er in het voorkeursalternatief(-plus) meer dan genoeg ruimte is voor het gewenste vermogen voor wind op zee. Dat betekent dat het bevoegd gezag nog afwegingsruimte heeft en kan zoeken naar de vanuit energieopbrengst en natuur- en milieueffecten optimale ruimtelijke invulling van en binnen de aangewezen gebieden binnen HK en TNW. Het MER verschaft die informatie niet terwijl deze voor de besluitvorming wel van belang is. Verspreide ligging van de windparken binnen het gebied HK kan vanuit scheepvaart-

¹⁷ In de Notitie voor Reikwijdte en Detailniveau is aangegeven dat het bevoegd gezag rekening wil houden met het voorzorgbeginsel teneinde onomkeerbare effecten op het mariene milieu (inclusief vogels) te voorkomen en/of ongewenste effecten te beperken.

¹⁸ Haak daarbij in op al lopende nationale en internationale monitoringsinspanningen.

¹⁹ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in: A: zijn er Alternatieve oplossingen (*inclusief locatiealternatieven*) voor een project of handeling? D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden? C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft? Zie ook de aanzet ADC-toets zoals opgenomen in het MER voor de Rijksstructuurvisie Wind op Land.

veiligheid wellicht de voorkeur hebben. Ook kan optimaal geprofiteerd worden van het windfront. Echter, zoveel mogelijk aaneengesloten windparken hebben mogelijk voordelen waar het gaat om de realisatie van 'onderwaterreservaten'²⁰ en de aansluiting op een eventueel stopcontact op zee en het elektriciteitsnetwerk op land.

De Commissie adviseert in een aanvulling op beide MER'en de (optimale) ruimtelijke invulling van en binnen de aangewezen gebieden te onderzoeken door de consequenties voor energieopbrengst en natuur- en milieueffecten aan te geven van verspreid gelegen windparken versus zoveel mogelijk aaneengesloten windparken.

2.4 Scheepvaartveiligheid

Voor de effecten binnen de gebieden HK en TNW is de T₀-situatie niet beschreven. Hierdoor is de beoordeling van de varianten onder 'Aanvaring turbines' in tabel 35 (MER HK), respectievelijk tabel 30 (MER TNW) niet navolgbaar. Daarnaast is ook de vertaling van de getalsmatige effecten in deze beoordeling niet geheel duidelijk.

De Commissie adviseert in een aanvulling op beide MER'en bovenstaande nader toe te lichten.

3. Aanbevelingen voor de vervolgbesluitvorming

De opmerkingen in het verdere advies hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen. De Commissie hoopt met onderstaande aanbevelingen een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming.

3.1 Keuze en begrenzing zoekgebieden

De RSV-WoZ wijst binnen de gebieden HK en TNW specifieke gebieden voor windenergie aan conform de zoekopdracht uit het NWP 2009-2015. Vanuit dit uitgangspunt geeft het MER geen nadere onderbouwing van de keuze voor en begrenzing van de gebieden HK en TNW. In haar adviezen ten behoeve van de besluitvorming over het NWP 2009-2015 (d.d. 16 juli 2009), de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (d.d. 10 oktober 2011) en de Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor onderhavige MER'en (d.d. 4 juni 2013) heeft de Commissie aangegeven dat er geen inzicht bestaat in de vanuit energieopbrengst en natuur- en milieuoogpunt meest geschikte (combinatie van) windenergiegebieden op het gehele NCP. Deze informatie acht zij nog steeds relevant omdat in het noordelijk deel van het NCP de energieopbrengsten bijvoorbeeld ca 20-30% hoger zal liggen dan dichterbij de kust.²¹ Dit is te meer van belang om te kunnen beoordelen waar buiten de 12-mijlszone zo kosteneffectief mogelijk het gewenste vermogen gerealiseerd kan worden, een belangrijk uitgangspunt van het

²⁰ In dit verband is het ook van belang of al of niet is voorzien in openstelling van de windparken voor visserij en recreatie.

²¹ De studie *Offshore Wind, Forecasts of future costs and benefits* van RenewableUK van juni 2011 (www.renewable.com) kan daarbij als voorbeeld dienen. Deze studie betreft ook de verder gelegen windconcessies in het Britse deel van de Noordzee in haar analyse. Daaruit blijkt dat nog voor 2023 locaties (aanzienlijk) verder van de kust - ook in economisch opzicht - kansrijk zijn.

kabinet. Daarnaast kunnen de gevolgen voor de natuur op grotere afstand van de kust geringer zijn.²²

De Commissie adviseert bij de komende herziening van het NWP alsnog de vanuit kosteneffectiviteit en natuur- en milieuoogpunt meest geschikte (combinatie van) gebieden voor windenergie op het gehele NCP in beeld te brengen. Beschouw daarbij de consequenties van de eventuele aanleg van één of meerdere 'stopcontacten op zee'²³ en de resultaten van de haalbaarheidsstudie voor de realisatie van windparken binnen de 12-mijlszone.

3.2 Ruimtelijke invulling individuele windparken

De Commissie adviseert bij vervolgbesluitvorming over individuele windparken inzicht te geven in de consequenties van:

- *een hogere vermogensdichtheid dan de 6 MW/km²* waarvan nu in beide MER'en is uitgegaan. Als uitgegaan wordt van een vermogensdichtheid 8 MW/km², een waarde die meer overeenkomt met de vermogensdichtheid van 12 al vergunde windparken, is naar verwachting ca 25-30% minder oppervlak nodig om de doelstellingen te halen. Een hogere vermogensdichtheid biedt bijvoorbeeld de mogelijkheid om - met eenzelfde totaalvermogen als resultaat - windparken binnen de gebieden HK en TNW meer verspreid aan te leggen en open ruimtes te creëren;
- *de ruimtelijke opstelling en grootte van de windturbines*. Deze zal van invloed zijn op de zichtbaarheid en daarmee op de (beleving van de) landschappelijke kernkwaliteiten van de zee (weidsheid en openheid). Ga na in welke mate deze landschappelijke kernkwaliteiten zoveel mogelijk behouden kunnen worden en de zichtbaarheid van de windparken vanaf de kust kan worden beperkt.

3.3 Gevolgen van elektriciteitskabels en aanlandingspunten

Gelet op de verschillende mogelijkheden om de windparken te verbinden met de aansluitpunten op het hoogspanningsnet, adviseert de Commissie bij vervolgbesluitvorming over individuele windparken de effecten van aanleg en het onderhoud van elektriciteitskabels te beschrijven op:

- de geomorfologie, onderwaterhabitats zoals riffen (H1170) en zeegrasvelden, ligplaatsen van zeehonden en foerageer- en rustplaatsen van vogels, samenhangend met verstoring van de zeebodem en water door aanlegtechnieken;
- de geomorfologie en beschermde habitats en soorten ter plekke van de aanlanding.

Ga daarbij in op de kansen op en gevolgen van beschadiging (bijvoorbeeld door een constructiefout of ankeren) en blootlegging (bijvoorbeeld door de dynamiek van zandgolven en buitendelta's in de Noordzee) van kabels.

²² Bijvoorbeeld door een lagere zeehondendichtheid. Voor de Grijze zeehond is de dichtheid relatief hoog in zones met migratie van en naar Groot-Brittannië.

²³ Zie voetnoot 2.

3.4 Effecten op scheepvaartveiligheid

In het MER is op basis van extrapolatie van groeipercentages voor de periode 2000–2008 de hoeveelheid scheepvaartverkeer in 2020 geschat. Daarbij is geen rekening gehouden met een extra groei van de Rotterdamse Haven door de ontwikkeling van de Tweede Maasvlakte. Deze extra groei werkt echter direct door op de veiligheidsberekeningen voor met name het gebied HK. Deze aanpak lijkt niet in overeenstemming met de worst-case-benadering die als uitgangspunt voor de berekeningen is genoemd.

De Commissie acht de invloed van een nauwkeuriger verwachting van de routegebonden scheepvaart in 2020 op de scheepvaartveiligheid niet zo groot dat in het kader van de RSV-WoZ sprake is van een essentieel tekort. Wel adviseert zij voor de toekomstige besluiten over individuele windparken een nauwkeurige voorspelling van het routegebonden scheepvaartverkeer in 2020 uit te voeren, inclusief de effecten van de extra groei van de Rotterdamse haven. Daarnaast adviseert de Commissie dan bij de beoordeling van de veiligheid gebruik te maken van de FSA-methodiek.²⁴

²⁴ FSA staat voor Formal Safety Assessment.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: Ministeries van Infrastructuur en Milieu (IenM) en Economische Zaken (EZ)

Bevoegd gezag: Ministeries van Infrastructuur en Milieu (IenM) en Economische Zaken (EZ)

Besluit: Vaststellen Rijksstructuurvisie Windenergie op Zee

Categorie Besluit m.e.r.: Plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie D22.2 en vanwege passende beoordeling

Activiteit: Aanwijzen van specifieke gebieden voor windenergie op zee

Procedurele gegevens:

Aankondiging start procedure in Staatscourant van: 2 april 2013

Ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 3 april tot en met 1 mei 2013

Adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 2 april 2013

Advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 4 juni 2013

Kennisgeving MER in Staatscourant van: 9 januari 2014

Ter inzage legging MER: 10 januari 2014 tot en met 20 februari 2014

Aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 10 januari 2014

Voorlopig toetsingsadvies uitgebracht: 24 maart 2014

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dhr. ir. P. van der Boom

dhr. dr. G.P.J. Draaijers (secretaris)

dhr. prof.ir. H. Ligteringen

dhr. dr. G.W.N.M. van Moorsel

dhr. drs. L.H.J. Verheijen (voorzitter)

dhr. ing. R.L. Vogel

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus

op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- Milieueffectrapport Rijksstructuurvisie Windenergie op Zee, Hollandse Kust, Royal Haskoning, 29 november 2013;
- Ontwerp-Structuurvisie Windenergie op Zee, Partiële herziening van het Nationaal Waterplan Hollandse Kust en Ten Noorden van de Waddeneilanden, Ministerie van Infrastructuur en Milieu, december 2013;
- Ontwerp-Rijkstructuurvisie Windenergie op Zee, Reactiedocument, Ministerie van infrastructuur en Milieu, januari 2014;
- Rapport Risico voor de scheepvaart bij aanwijzing windgebied "Hollandse Kust". MARIN, 19 september 2013;
- Rapport Risico voor de scheepvaart bij aanwijzing windgebied "Ten Noorden van de Waddeneilanden", MARIN, 19 september 2013;
- Passende Beoordeling Rijksstructuurvisie Windenergie op Zee, Hollandse Kust, Royal HaskoningDHV, 29 november 2013;
- Passende Beoordeling Rijksstructuurvisie Windenergie op Zee, Ten Noorden van de Waddeneilanden, Royal HaskoningDHV, 29 november 2013;
- Milieueffectrapport Rijksstructuurvisie Windenergie op Zee, Ten Noorden van de Waddeneilanden, Royal HaskoningDHV, 29 november 2013.

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Voorlopig toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Windenergie op Zee

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht
T 030 - 234 76 66
F 030 - 233 12 95
E mer@eia.nl
w www.commissiemer.nl

